

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

2014-05-09

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Yttrande från Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening över förslag till detaljplan för del av fastigheten Gubbängen 1:1 utmed Herrhagsvägen och Lingvägen i stadsdelen Tallkrogen, S-Dp 2012- 13237

Sammanfattning

- Allvarligt att ett underlag i form av en ordentlig inventering av naturvärdena saknas
- I kvarter A kan möjligtvis hus accepteras
- I kvarter B accepteras ingen bebyggelse som berör våtmarken, dock kan hus eventuellt placeras på den mark som återstår
- Särskilda parkeringsplatser bör inte anläggas då värdefull naturmark förloras
- Bör framgå mer information om våtmarken, t.ex. att det krävs tillståndsplikt
- Observationer av föreningarna visar på rödlistade arter och höga naturvärden
- Det finns definitivt rekreativvärden väster om tunnelbanespåret

Bebyggelseförslaget

Föreningarna ger här sin synpunkt på kvarter A respektive B, totalt 300 studentlägenheter. Gemensamt för de två kvarteren är att ett underlag som beskriver naturvärdena krävs för att kunna ta ställning till bebyggelse-förslagen, eftersom det inte framgår nu vad som går förlorat på platsen. Gemensamt för de två kvarteren är också att miljöambitionerna bör ligga långt fram när det gäller energieffektivisering och avfallshantering. Gröna tak i kombination med solceller på taket är ett givet krav.

Kvarter A

En preliminär bedömning mot bakgrund av föreningarnas egna fältbesök är att kvarter A möjligtvis kan genomföras. Föreningarna anser dock att parkeringsplatsen tillhörande kvarter A gör för stora skador på skogsmarken, samt stigarna som går där, och kan därför inte accepteras, handikapparkering undantaget. De mycket få studenter som har bil och bor i studentlägenhet kan hitta p-plats på lokal-gator i närområdet. Om parkeringsplatsen trots allt anläggs ska grus anläggas för ökad genomsläpplighet.

Kvarter B

Utifrån föreningarnas fältbesök och bedömningar så finns ett klart ekologiskt bevarandevärde i den våtmark, ett alkärr, som finns mellan t-banespåret och Lingvägen. Ingen bebyggelse som berör alkärret bör provas vidare av Stadsbyggnadskontoret anser föreningarna. I avvägningen mellan behovet av bostäder och värdet av naturliga våtmarker bör det stå klart att värdet av naturliga våtmarker väger tyngre eftersom våtmarkerna är så sällsynta i Stockholm och det finns fortfarande alternativa platser bygga bostäder på i Gubbängen. En preliminär bedömning mot bakgrund av föreningarnas egna fältbesök är att resterande byggbar mark inom kvarter B möjligtvis kan bebyggas,

även om det innebär en förlust för naturvärdena kring våtmarken. Av samma skäl som för kvarter A så bör heller ingen parkering accepteras för kvarter B, handikapparkering undantaget.

Väsentliga underlag saknas

Föreningarna riktar allvarlig kritik mot Stadsbyggnadskontoret då det saknas underlag i form av en naturinventering tillika naturvärdesbedömning. Utan en noggrant genomförd naturinventering, som för fram vilka naturvärden som finns och vilka värden som försvinner, är det väldigt svårt för remissinstanser, sakägare m.fl. att bilda sig en korrekt uppfattning av Stadsbyggnadskontorets förslag. En naturinventering borde redan ha gjorts i samband med startPM år 2012 eftersom bebyggelsen då i ett tidigt skede kan minskas ner eller anpassas efter platsens förutsättningar, men åtminstone hade det krävts en helt färdig inventering till samrådet. Det som står i planbeskrivningen (sid. 4) under "Förutsättningar" är klart otillräckligt menar föreningarna.

I startPM står följande under rubriken Miljökonsekvenser: "*(d)etaljplanen antas inte innebära betydande miljöpåverkan som avses i 5 kap PBL och 6 kap MB utifrån nuvarande kunskapsunderlag för miljöfrågor. Bullerstörningar från tunnelbanetåg och gatutrafik är den viktigaste miljöfrågan att utreda*". Föreningarna identifierar att ett behov av en naturinventering fanns redan när bedömning av betydande miljöpåverkan gjordes. Det som står helt klart är dock att ett bättre kunskapsunderlag snarast behövde inhämtas av Stadsbyggnadskontoret för att göra den preliminära bedömningen mer säker inför samrådet. Att mer information om dagvatten inhämtades var helt rätt, men det är anmärkningsvärt att en inventering av naturvärdena uteblivit, anser föreningarna. Stadsbyggnadskontorets slutsats i startPM, om att buller var den viktigaste miljöfrågan att utreda, delar inte föreningen. Naturvärdena bör ha haft lika hög prioritet som bullerstörningar eftersom det fanns behov av att: noga utreda våtmarkens flora och fauna, studera förekomst av rödlistade arter/signalarter, identifiera brister i konnektivitet/spridningssamband, studera den rika skalbaggsfaunan i högstubbar och lågor, artförekomst av fåglar, däggdjur, reptiler etc., beskriva geologi, uppskatta frekvens av nyckelelement/strukturer samt återge vad som står i relevanta kommunala dokument som Stockholms Miljöprogram, Den Gröna promenadstaden och Stockholms ekologiska känslighet – Redovisning av ekologisk särskilt känsliga områden.

Föreningarna ser inget motiv till varför det inte skulle behövas en naturinventering för denna detaljplan, eftersom det i planområdet finns förutsättningar för naturvärden, t.o.m. höga naturvärden (se under rubriken "Naturvärden i planområdet"). Vid jämförbara detaljplaner har en naturinventering upphandlats.

Naturvärden i planområdet

Föreningarna har gjort fältbesök i planområdet 2014-05-02 och 2014-05-07. Fältbesöken utfördes av Anders Tranberg och vid tillfällena fanns kamera och kikare till hands.

Det föreningarna observerat är att det i planområdet finns höga naturvärden knutna till barrskog. Ett flertal tallar med en ålder på 100-150 återfinns och några tallar som står på mager hållmark bedöms vara 200 år eller äldre. En observation av talticka (*Porodaedalea pini*) gjordes, en rödlistad art som också är signalart och visar på tallskogar med höga naturvärden. Några enstaka äldre granar finns i planområdet och på barken på en av dessa granar observerades spår av granbarknagare (*Microbregma emarginatum*), en art som signalerar lång kontinuitet av äldre gran och används som gammelskogsindikator (granbarknagare var tidigare rödlistad). Lite förvånande finns ställvis gott om stående död barrved och enstaka tallågor och tallhögstubbar förekommer också. På denna döda ved observerades en rik skalbaggsfauna.

I våtmarken observerades inga groddjur men det går inte att utesluta att de finns något groddjur där, mer kunskap behövs. Minst 14 större alar med tydliga socklar med mossa på räknades i våtmarken. En klart intressant upptäckt var att många olika fågelarter använder denna våtmark som fågelbad och

törstsläckare tack vare sitt skyddade läge. I en slänt mot Lingvägen observerades ett större bestånd med vätteros, en signalart för lundmiljöer med lång kontinuitet. Bland de fåglar som noterades kan stenknekk särskilt nämnas, svarthätta hördes strax intill planområdet. Större hackspett, sädesärla och rödhake kan också nämnas.

Särskilda bestämmelser vid exploatering av våtmarker

Föreningarna anser att det är anmärkningsvärt att Stadsbyggnadskontoret bara mycket kort i planbeskrivningen (sid. 5) berör våtmarken: "*(v)åtmarken kommer inte att kunna vara kvar då marken bebyggs*". Ett särskilt avsnitt borde ha skrivits om just våtmarken eftersom kommunen normalt själv inte har rådighet över exploatering av våtmarker. Det krävs tillståndsplikt för exploatering av våtmarker och föreningarna anser att den våtmark som nu är aktuell för exploatering och igenfyllning kräver inskickad och godkänd tillståndsplikt av länsstyrelsen. Som skäl anger föreningarna att det inte är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen påverkas av den planerade vattenverksamheten. Stadsbyggnadskontoret borde i samma avsnitt beskriva hur exploatering av våtmarker stämmer överens med kommunens egna dokument, exempelvis Stockholms Miljöprogram och rapport om Stockholms ekologiska känslighet¹.

I rapporten Stockholms ekologiska känslighet framgår med all önskvärd tydlighet att våtmarker i Stockholm bör bevaras. Här framgår att våtmarker fyller viktiga funktioner i Stockholms ekosystem och att våtmarker är att beteckna som naturmiljöer som är *ekologiskt särskilt känsliga*. Vidare framgår att speciell hänsyn måste tas till naturmiljöer med nyckelfunktioner i ekosystemen såsom våtmarker.

I planbeskrivningen (sid. 5) framgår också att: "*(a)vsikten är att staden bygger en våtmark på annan plats i Majroskogen som kompensation*". Föreningarna anser att kompensation av naturvärden är bra men att ta naturliga våtmarker i anspråk för att sedan skapa nya våtmarker bör vara en sista nödlösning. I det här fallet innebär det att en våtmark, som utgör en viktig byggsten i habitatnätverket för groddjur, tas bort och ersätts i Majroskogen där det redan finns ganska god förekomst av våtmarker. Totalt sätt innebär alltså igenfyllnaden av våtmarken i planområdet en förlust för habitatnätverket för groddjur i södra Stockholm.

Rekreativvärden och barnperspektiv inom planområdet

Vid fältbesök observerades stigar, entréer och en trätrappa inom planområdet till den lilla skog som återfinns väster om tunnelbanespåret. Stigen som går in i skogen längs med Herrhagsvägen 135 och sedan svänger norrut parallellt med spåret är vältrampad och ingår i ett mindre stignät. Flera villaägare och andra från Gubbängen har denna lilla skog som grönskande promenadstråk och genväg bort till Tallkrogens centrum. Den mark som i planbeskrivningen beskrivs som kvarter A har definitivt rekreativvärden i norra delen, något sämre rekreativvärden i södra delen då trätrappan inte verkar användas av speciellt många.

I den lilla skog som ligger öster om spåret observerades diffusa rester av stigar. Det sociala värde som finns på denna sida hittas främst vid våtmarken. Vid fältbesök kunde föreningarna se att plankor och annat låg i våtmarken vilket indikerar att barn då och då skulle kunna leka här. Föreningarna anser att förslaget förmodligen innebär att en spännande lekmiljö för barn i form av våtmarken försvinner.

¹ Stadsbyggnadskontoret. 1995. Stockholms ekologiska känslighet – Redovisning av ekologisk särskilt känsliga områden.

För Stockholms Naturskyddsförening
Anders Tranberg, vice ordförande

För Söderorts Naturskyddsförening
Monica Attebrant, ledamot